

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

AZ ERŐFORRÁS-KOMBINÁCIÓK ÉS A GAZDASÁGI HATÉKONYSÁG KAPCSOLATA A TERMELŐSZÖVETKEZETEK BEN

UDOVE CZ GÁBOR dr.

A termelőszövetkezetek közötti jövedelem differenciálódást számos tényező befolyásolja. Az utóbbi években azonban megfigyelhető olyan tendencia, hogy a különbségek kialakulását mindinkább az erőforrások felhasználásának eltérő hatékonysága okozza. Ez utóbbi viszont nagymértékben függ az alapvető termelési tényezők kombinációjától.

Vizsgálatunk rávilágít arra, hogy az erőforrás-kombinációk és a gazdasági hatékonyság kapcsolata elsősorban az emberi tényezőkön múlik. Ez úgy értendő, hogy az azonos erőforrás-kombinációjú gazdaságok hatékonysága is általában hasonló szinten van, de a kedvező hatékonyság változatos kombinációkban is megtalálható. Az a szabályosság tapasztalható, hogy az erőforrások szűkösségével létrejövő kombinációkban a hatékonyság nagyobb „hasonlóságot” mutat, mint a termelési tényezők bősége mellett kialakuló kombinációkban. Ez a szabályosság még aszerint is változik, hogy a gazdasági hatékonyságot milyen mutatóval reprezentáljuk. Az azonos kombinációjú gazdaságok leginkább az egy főre jutó bruttó jövedelem szerint alkotnak homogén csoportot, legnagyobb eltérések pedig az eszközhatékonyságban mutathatók ki.

Az erőforrás-kombinációk tudatos alakításának fontosságát emeli ki az a körülmény, hogy az átlagosnál jobb hatékonyság nem a „legtöbb és legjobb” erőforrást tartalmazó kombinációra jellemző. Az viszont — a jelenlegi közgazdasági feltételek között — nem meglepő, hogy a jó gazdasági hatékonyságot adó erőforrás-kombinációk mindegyikében az átlagosnál több élő munka szerepel.

A VIZSGÁLAT MÓDSZERE ÉS ADATBÁZISA

Az erőforrás-kombinációk és a gazdasági hatékonyság kapcsolatát az 1976-ban működő 1470 termelőszövetkezet adatainak feldolgozásával elemeztük. A három alapvető termelési tényező különböző kategóriáiból erőforrás-kombinációkat képeztünk, majd kiszámítottuk az e kombinációkhoz tartozó hatékonysági mutatókat.

A földminőség kategóriái:

- 17,0 ak/ha alatt
- 17,1 ak/ha és felette

A munkaerő-ellátottság kategóriái:

12,0 fő/100 ha alatt
12,1 fő/100 ha és felette

Az állóeszköz-ellátottság kategóriái:

150 000 Ft/fő alatt
150 000—250 000 között
250 000 Ft/fő felett

Az így adódó kombinációkban az összes termelőszövetkezetre és megyénként is kiszámítottuk a termőföld, az élő munka és az állóeszközök hatékonysági mutatóit, valamint kísérletet tettünk egy szintetikus hatékonysági mutató képzésére. Ez utóbbiban hozamként a mérleg szerinti eredmény, erőforrásként pedig az állóeszközök nettó értékének, a költségként elszámolt munkadíjaknak és a földterület értékének¹ együttes összege szerepel.

AZ ALAPVETŐ ERŐFORRÁSOKBAN LEVŐ KÜLÖNBSEGEK

A földminőség, a munkaerő-sűrűség és az állóeszköz-felszereltség kategóriái alapján képzett 12 csoportból is kirajzolódnak az erőforrás-kombinációk tipikus és sajátos változatai. (Lásd: 1. táblázat.)

A „leggyakoribb” erőforrás-kombinációban átlagosnál gyengébb minőségű föld párosul átlagosnál alacsonyabb munkaerő-ellátottsággal és átlagos eszközfelszereltséggel. Ebbe a „tipikus” csoportba a gazdaságoknak több mint egyötöde, 328 termelőszövetkezet tartozik.

A „szokatlan”, nem összeillő kombinációk valóban kevés gazdaságban fordulnak elő:

— rossz minőségű földön átlagosnál több munkaerő és átlagot meghaladó eszközellátottság csupán 22 termelőszövetkezetben található;

— jó minőségű földön átlag alatti munkaerő-sűrűség és alacsony eszköz-ellátottság pedig csak 23 gazdaságra jellemző.

A TERÜLETEGYSÉGRE JUTÓ HOZAMOK DIFFERENCIÁLTSÁGA²

A vizsgált gazdaságcsoportok között az egy hektár termőterületre jutó termelési értékben közel 34 ezer Ft a legnagyobb különbség. A legrosszabb mutató csak egyötöde a legjobbnak. Jelentős a megyék közötti differenciáltság is: Komárom és Borsod megyék között 26 ezer Ft a differencia!

Első rátekintésre ezek a különbségek összhangban vannak a rendelkezésre álló erőforrások differenciáltságával. Csakhogy találunk olyan eltérést is, amilyen közgazdasági szempontból nem tekinthető kedvezőnek.

a) A területi termelékenység növekedésére a különböző termelési tényezők aránytalan megoszlásban hatnak.

Olyan — elsősorban közgazdasági — feltételrendszer alakult ki, amelyben a gazdaságok torz erőforrás-kombinációkra kényszerülnek. Ennek az a lényege, hogy földterületük kihasználásához viszonylag sok élő munkát érdemes felhasználni az állóeszközök mennyiségéhez képest. (Lásd: 2. táblázat.)

Nem igazolódik be tehát az a jogos igény, hogy a területi termelékenységet az egyre jobb és több erőforrást tartalmazó kombinációkban arányosan növe-

¹ Egy aranykorona = 4 mázsa búza, átlagos felvásárlási áron.

² Az egy ha termőterületre jutó üzemi termelési érték alapján.

A GAZDASÁGOK SZÁMA AZ ERŐFORRÁS-KOMBINÁCIÓKBAN

1. táblázat

Az egy főre jutó bruttó állóeszközérték, Ft	Az átlagosnál rosszabb földminőségű		Az átlagosnál jobb földminőségű	
	gazdaságokban a munkaerővel való ellátottság			
	átlag alatti	átlag feletti	átlag alatti	átlag feletti
150 000 alatt	74	155	23	76
150 000—250 000 között	328	93	179	128
250 000 felett	150	22	198	44

2. táblázat

AZ EGY HEKTÁR TERMŐTERÜLETRE JUTÓ ÜZEMI TERMELESI ÉRTÉK DIFFERENCIÁLTSÁGA

Megnevezés	Egy ha termőterületre jutó üzemi termelési érték	
	Ft-ban	az átlag %-ában
A munkaerővel való ellátottság		
átlag alatti	17 157	78
átlag feletti	33 561	152
Az állóeszközökkel való felszereltség		
átlag alatti	25 929	118
átlag feletti	22 993	104
A földminőség		
átlag alatti	19 012	86
átlag feletti	25 803	117
Átlagosan	22 045	100

kedjen. A különbségekért elsősorban az élő munkával való ellátottság felelős, a másik két termelési tényező szerepe csak másodrangú. A „mindenből legtöbb” elv tehát önmagában még nem mindig bizonyul biztos receptnek. A kedvező hatékonyság nem kötődik szolgai módon az anyagi feltételek mennyiségéhez. Az erőforrás-társítás és -felhasználás igen gazdag olyan változatokban, amelyekben a kedvező hatékonyság megszülethet.

Az összes termelőszövetkezet adatainak vizsgálata alapján a legnagyobb területi termelékenységet az „átlagosnál jobb földminőség — átlagosnál nagyobb munkaerő-sűrűség — átlagosnál alacsonyabb eszközfelszereltség” kombinációja adja. A legjobb eredményt adó kombinációban szinte minden megyében átlagosnál nagyobb munkaerő-sűrűség szerepel.

Ehhez a legjobb eredményt adó kombináció a következők mellett alakul ki:

- Zala és Pest megyében rossz földminőség és átlag alatti eszközellátottság;
- Bács megyében rossz földminőség és közepes eszközellátottság;
- Komárom megyében rossz földminőség;

— Csongrád, Baranya, Békés, Hajdú, Győr, Tolna és Veszprém megyében közepes eszközellátottság;

— Nógrád, Szolnok és Vas megyében viszont — adottságuknak megfelelően — alacsony élőmunka-ellátottság.

A legrosszabb eredményt adó kombináció valóban ott jön létre, ahol minden erőforrásból az átlagosnál kevesebb áll rendelkezésre. Ilyen gazdaság 74 van, ebből 24 Borsod megyében található.

b) A területi termelékenység differenciálódik az azonos kombinációval rendelkező termelőszövetkezetek között is.

A „rossz föld — kevés élő munka — átlagos eszközfelszereltség” kombinációval rendelkező gazdaságok megyénkénti területi termelékenysége az alábbiak szerint alakul az átlag %-ában:

Baranya	74
Borsod	54
Hajdú	59
Nógrád	50
Somogy	61
Vas	63
Veszprém	86
Zala	65

Veszprém megye átlagtól való viszonylag kisebb lemaradása nem indokolható a termelési tényezők mennyiségével és társításával. Nyilvánvaló tehát, hogy a kvantifikálható termelési feltételeken kívül nagy számban hatnak olyan tényezők is, amelyek az erőforrás-hasznosítás minőségi oldalához kapcsolódnak. Hogy az e területen is meglevő differenciáltság — vagyis a szervezőkészségben, a termelési, pénzügyi, piaci kapcsolatok kiépítettségében kialakult eltérő helyzet — milyen nagyságrendű tartalékokat rejt magában, azt az előzőeknél is sokkal látványosabban példázza Pest és Szabolcs megye összevetése. A két megye tipikus erőforrás-kombinációja nagy vonalakban azonos. Mégis Pest megye összehasonlítható gazdaságaiban az egy hektárra jutó termelés 218%-a, Szabolcs megyében pedig csak 88%-a az átlagnak!

A MUNKATERMELÉKENYSÉG³ DIFFERENCIÁLTSÁGA

A különböző erőforrásokkal rendelkező gazdaságcsoportok között az egy főre jutó bruttó jövedelem tekintetében szintén lényeges differenciák vannak. A legnagyobb és a legkisebb csoportátlag között ez 33 ezer Ft-ot jelent. A megyék közötti differenciáltság Komárom és Zala megye példáján mérhető le: közöttük 31 ezer Ft-os különbség van az egy főre jutó bruttó jövedelemben.

Az élőmunka-felhasználás hatékonyságában kisebb eltérések vannak, mint a földterület hasznosításában. Ennek egyik oka az, hogy az egy főre jutó bruttó jövedelem mutatója önmaga is szabályozóként működik. Vonzó vagy taszító hatással befolyásolja a dolgozói létszám alakulását. Lényegesebb tényező azonban az, hogy a gazdálkodás jelenlegi feltételei között a használati érték előállításának növelése ágazatonként eltérő mértékben szakad el a jövedelemszerzés lehetőségeitől.

³ Az egy főre jutó szövetkezeti bruttó jövedelem alapján.

A
jutó jö
növelés
a kapc
jövedel
nyitja,
lényege
Mi
az erőf
ként é
hogy a
Az igaz
Ft(fő) k
erőforr
mutató
munka'
től való
„egyéb
aránya,
A l
való elt
tosan m
még a
föld—k
A l
szintjei
van szó

AZ

A munka
átlag
átlag
Az eszköz
átlag
átlag
A földmin
átlag
átlag

Átlagosan

egyeiben

megfele-

minden

74 van,

rendel-

nációval

szerint

indokol-

ó tehát,

ak olyan

olódna.

zségben,

erő hely-

eknél is

ét megye

ye össze-

polcs me-

z egy főre

egnagyobb

differen-

zer Ft-os

int a föld-

attó jöve-

ító hatá-

azonban

llításának

és lehető-

A nagy élőmunka-sűrűség nyilvánvalóan pozitív hatást gyakorol az egy főre jutó jövedelmek alakulására, ha a termelés élőmunka-intenzív módon történő növelése kedvező jövedelmezőség mellett mehet végbe. Máskülönben negatív a kapcsolat a kényszerhelyzetből fakadó munkaerőbőség és az egy főre jutó jövedelmek között. Hogy mindkét kapcsolattípus létezik, azt az a tény is bizonyítja, hogy az élőmunka-ellátottság egy főre jutó jövedelmekre gyakorolt hatása lényegesen gyengébb, mint a termelési érték esetében. (Lásd: 3. táblázat.)

Mivel a jövedelemképződés nemcsak a termelés nagyságával függ össze, az erőforrás-kombinációk munkatermelékenységet meghatározó szerepe is más-ként érvényesül, mint a területi termelékenységnél. *Ez esetben még gyakoribb, hogy a kedvező hatékonyság „szokatlan” erőforrás-kombinációban jelentkezik.* Az igaz ugyan, hogy a termelészövetkezetek összességét nézve a legtöbb (60 ezer Ft/fő) bruttó jövedelmet az „átlagosnál jobb föld—több eszköz—több élő munka” erőforrás-kombináció adja. A rangsorban következő — csak 2 ezer Ft-tal kisebb — mutató azonban már az „átlagosnál rosszabb föld—több eszköz—több élő munka” kombinációhoz tartozik. Ez ékesen bizonyítja az „ideális” kombináció-tól való eltérések realitását. A megyék „helyi optima” is híven tükrözi az „egyéb tényezők” (szervezés, vezetés, piaci adottság, kiegészítő tevékenység aránya, szakmai képzettség stb.) jelentőségét.

A legrosszabb eredményt adó kombinációban kevesebb a „várt” helyzettől való eltérés. A „mindenből legkevesebb és legrosszabb” kombináció szinte biztosan minimális eredményt ad. Jellemzően gyenge eredményt adó kombináció még a „rossz föld—közepes eszközellátottság—kevés munkaerő” és a „rossz föld—kevés eszköz—sok élő munka” variáció is.

A különböző erőforrás-kombinációk és a gazdasági hatékonyság különböző szintjei látszólag nem tartoznak össze. Valójában mégsem a kapcsolat hiányáról van szó, hanem arról, hogy ez az összetartozás a feltételezésekhez képest más

3. táblázat

AZ EGY FŐRE JUTÓ SZÖVETKEZETI BRUTTÓ JÖVEDELEM DIFFERENCIÁLTSÁGA

Megnevezés	Az egy főre jutó szövetkezeti bruttó jövedelem	
	Ft-ban	az átlag %-ában
A munkaerővel való ellátottság		
átlag alatti	44 403	96
átlag feletti	48 574	105
Az eszközökkel való felszereltség		
átlag alatti	43 735	94
átlag feletti	54 759	118
A földminőség		
átlag alatti	42 557	92
átlag feletti	50 705	109
Átlagosan	46 409	100

formában áll fenn. Éppen az azonos kombinációjú gazdaságok közötti differenciáltság szerény mértéke hívja fel erre a figyelmet. Adott kombináció ugyanis nagyrészt eldönti, hasonlóvá teszi az egy főre jutó jövedelmeket, de a kombinációk eszerinti rangsora közel sem illeszkedik a konvenciókhoz.

Az elmondottak rendkívül fontosak a szabályozók folyamatos korszerűsítése és a pótlólagos befektetések orientálása szempontjából. A termelési tényezők kombinációgazdagsága végül is azt bizonyítja, hogy a „mindenből legrosszabb és legkevesebb” kombinációra kényszerült gazdaságok magukra hagyva valóban reménytelen helyzetbe kerülnének. *Az egy-egy erőforrásból való relatív hiány azonban sokféle módon ellensúlyozható, ami viszont általában a szellemi energiák fokozott működésével jár együtt.*

AZ ESZKÖZHATÉKONYSÁG⁴ DIFFERENCIÁLTSÁGA

Az erőforrás-kombinációkban különböző gazdaságcsoportok között a *legalacsonyabb eszközhatékonysági mutató 12%-a a legjobbnak*. Az első csoportban (74 gazdaságban) mindössze 2 Ft, a másodikban (76 gazdaságban) pedig 17 Ft a 100 Ft állóeszköztértékre jutó mérleg szerinti eredmény.

Zala megye eszközhatékonysága Komárom megyéének még a tizedrészét sem éri el!

Az eszközhatékonyság differenciáltságának mértéke tehát messze felülmúlja a munkatermelékenység mértékét, de jelentősen meghaladja a területi termelékenységét is.

Az eszközhatékonyság alakulásában szintén a munkaerővel való ellátottság pozitív hatása domborodik ki. Részben ugyanezt a közgazdasági háttérrel — a magas eszközökötéssel összefüggő költségeket és felhalmozási igényeket el nem ismerő árrendszert — tükrözi vissza az eszközkoncentráció eszközhatékonysággal megmutatkozó negatív kapcsolata is. (Lásd: 4. táblázat.)

Az eszközhatékonyságot kialakító parciális hatásokból már következik, hogy a maximális hatékonyságot adó erőforrás-kombinációban többnyire átlagosnál jobb minőségű föld, több élő munka és kevesebb állóeszköz tartozik össze. A megyék persze az optimumot adó kombinációban sem teljesen azonosak.

Egyetlen megyére sem jellemző, hogy a legjobb eszközhatékonyságot az „átlagosnál jobb föld—több munkaerő—több eszköz” kombináció adja. Ugyanakkor

— Heves, Komárom, Pest, Szabolcs és Veszprém megyében alacsony eszköz-ellátottság, munkaerőbőség, de átlagosnál rosszabb földminőség mellett született a „maximális” hatékonyság;

— Bács és Hajdú megyében rossz földminőséggel átlagos eszközfelszereltség mellett alakult ki a legjobb eredmény, míg

— Győr, Szolnok és Tolna megyében közepes eszközfelszereltség, de átlag alatti munkaerő-sűrűség biztosította a megyei maximumot.

A legalacsonyabb eszközhatékonyság általában nem a legrosszabbnak vélt kombinációra jellemző. Ez a kombináció csak Bács és Zala megyében igazolta önmagát. *A megyék döntő többségében a legalacsonyabb eszközhatékonyság az átlagosnál rosszabb föld—kevesebb élő munka—közepes eszközfelszereltség kombinációhoz tartozik.*

⁴ A 100 Ft bruttó állóeszköztértékre jutó mérleg szerinti eredmény alapján.

A munka

átlag

átlag

Az állóes

átlag

átlag

A földmin

átlag

átlag

Átlagosan

A p

tékonys

Viz

adódásá

differen

megfelel

a)

helyzetb

hoz. Pél

erőforrá

A 100 Ft BRUTTÓ ÁLLÓESZKÖZÉRTÉKRE JUTÓ
MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY DIFFERENCIÁLTSÁGA

4. táblázat

Megnevezés	A 100 Ft bruttó állóeszközüértékre jutó mérleg szerinti eredmény	
	Ft-ban	az átlag %-ában
A munkaerővel való ellátottság		
átlag alatti	5	71
átlag feletti	10	143
Az állóeszközökkel való felszereltség		
átlag alatti	13	186
átlag feletti	6	86
A földminőség		
átlag alatti	6	86
átlag feletti	8	114
Átlagosan	7	100

A GAZDASÁGI HATÉKONYSÁG⁵ DIFFERENCIÁLTSÁGA

A parciális hatékonyságban meglevő különbségek egy eszmei gazdasági hatékonyságban összegeződnek.

Vizsgálatunk szerint ez az összegeződés ténylegesen is a differenciák összeadódását jelenti, mintsem valamiféle kiegyenlítődést. A gazdasági hatékonyság differenciáltsága tehát olyan mértékű, amely a jövedelmek differenciáltságát megfelelően indokolja:

a) A rendelkezésre álló erőforrások mennyisége és kombinációja szerint azonos helyzetben levő termelőszövetkezetek gazdasági hatékonysága igen közel esik egymáshoz. Példaként álljon itt néhány megye tipikus (a legtöbb gazdaságot számláló!) erőforrás-kombinációjának gazdasági hatékonysága az átlagos %-ában:

Erőforrás-kombináció
„rossz föld – kevés
munkaerő – átlagos
eszközellátottság”

Baranya	35
Borsod	21
Hajdú	30
Nógrád	44
Somogy	34
Vas	32
Veszprém	99
Zala	19

⁵ Szintetikus mutatóval, azaz az alapvető termelési tényezők együttesére vetített mérleg szerinti eredményel jellemezve!

A fenti sorban lényegében csak Veszprém megye (20 gazdasággal!) adata eltérő. Ennek nyilvánvalóan megvannak a termelési szerkezettel, az ipari kooperációs lehetőségekkel, a piaci adottságokkal stb. összefüggő okai. A viszonylag kedvező hatékonyság mégsem valamiféle külső, a gazdaságoktól független hatás következménye, hiszen a termelési szerkezet alakítása, a kooperációs lehetőségek, a piaci adottságok kihasználása feltételezi az ember aktív, alkotó közreműködését.

b) Az eltérő adottságú gazdaságok között ugyanakkor igen számottevő a hatékonyság differenciáltsága. Ez még a megyei átlagos értékek alapján is lemérhető: Zala megye gazdasági hatékonysága csak 18%-a, míg Komárom megyéé 170%-a az átlagosnak.

A gazdasági hatékonyság alakulását az átlagos %-ában a következő adatok szemléltetik:

	Gazdasági hatékonyság, %
A munkaerővel való ellátottság	
átlag alatti	65
átlag feletti	144
Az eszközökkel való felszereltség	
átlag alatti	160
átlag feletti	86
A földminőség	
átlag alatti	91
átlag feletti	97
Átlagosan	100

A gazdasági hatékonyság a parciális hatékonysági mutatóknak megfelelően alakul. A jelenlegi feltételrendszerben elsősorban számottevő „munkásképzre” van szükség a gazdaságos termeléshez. A földminőség jelentőségét sok egyéb tényezővel már ellensúlyozni lehet, míg az eszközkoncentráció — eszközigényes ágazatok bővítésével való fokozása — a hatékonyság rovására megy. Vagyis a beruházási javak és a mezőgazdasági termékek mai árai mellett összehasonlíthatatlanul gazdaságosabb az „élő munka—gép” cserét elodázni, mint megvalósítani!

c) Az erőforrások mennyisége önmagában még nem nyújt automatikusan kedvezőbb hatékonyságot. A szubjektív feltételeken kívül ezt még az erőforrások egymáshoz viszonyított — és a tevékenységi szerkezettől, annak közgazdasági feltételeitől nagymértékben függő — arányai is jelentősen befolyásolják. Sok példa igazolja, hogy — bár az azonos erőforrás-kombinációk hasonló eredményt adnak — az eredmények növekedése nem követi mechanikusan a kombinációk javuló fokozatait. A legjobb eredmény nem feltétlenül a legtöbb erőforrást tartalmazó kombinációhoz tartozik. A termelőszövetkezetek összességét tekintve a legnagyobb hatékonyság a „jó föld—sok élő munka—átlagosnál kevesebb eszköz” kombinációhoz tartozik. Mindebből persze nem vonható le az a következtetés, hogy az eszközállomány növelése hiábavaló, hatékonyságot rontó folyamat, s ezért nem célszerű. A termékek tömeges előállításához ez elkerülhetetlen. A „növekvő szükségletekhez igazodó termeléseszköken hatékonyság” konfliktusát más úton, részben az erőforrásarányok célszerűbb megválasztásával lehet feloldani.

a) olyan er
A hatékn
munka l
való elv
séget, a
termelő

b) jövedelem
Az
érték és
rangsor
E m
tos befo
tatóra.
góriáját
növeli a
adott te
mértékb
termelés
éppen a
zatokra

c) hatékon
a deter
tottan a
hasonlít
Utóbbia
hogy a
szerkeze
kapcsol

d) zatos ös
eltérése
nél nag
kombin
a hatékn
korszerű

Испл
Указыва
тивности
Роль ч
в комбина
вого труп

AZ ERŐFORRÁS-KOMBINÁCIÓK ÉS A HATÉKONYSÁGI MUTATÓK KÖZÜTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK

a) A gazdálkodás jelenlegi feltételei között kedvező gazdasági hatékonyságot olyan erőforrás-kombinációkkal lehet elérni, amelyeket élőmunkabőség jellemez. A hatékonyság szempontjából az élő munka a kritikus termelési tényező. Az élő munka kiemelkedő hatása egyaránt kifejezi a munkaerőnek a mezőgazdaságból való elvándorlással összefüggő tényleges felértékelődését, valamint azt a különbséget, ami egyfelől az élő munka „ára” és hozadéka, másfelől az ipari eredetű termelőeszközök ára és hozadéka között van.

b) Az azonos erőforrás-kombinációba tartozó gazdaságok az egy főre jutó bruttó jövedelemben hasonlítanak legjobban egymáshoz.

Az egy főre jutó bruttó jövedelem mutatóját az egy hektárra jutó termelési érték és a gazdasági hatékonyság szintetikus mutatója követi a hasonlósági rangsorban. Az eszközhatékonyság szóródása a legszámottevőbb.

E mutatók alakulása aszerint ad homogén vagy heterogén képet, hogy tudatos befolyásolásuk milyen hatással van az érdekeltség középpontjában levő mutatóra. Az eszközhatékonyság nyilván azért szakad el gyakrabban „saját” kategóriájától, mert egyrészt az eszközökkel való takarékoság szerény mértékben növeli a bruttó jövedelmet, másrészt a változtatás esélye itt a legkisebb, hiszen adott tevékenységi szerkezet eszközigényessége (tehát hatékonysága is) nagymértékben determinált. E jelenség más oldalról is megközelíthető. *A gazdaságos termelés ma még az élő munka alacsony felszereltségével biztosítható.* Ez viszont éppen az eszközigenyes, de kedvezőtlen jövedelmezőségű állattenyésztési ágazatokra nem jellemző.

c) Az erőforrás-kombinációk nagymértékben meghatározzák a gazdasági hatékonyság elérhető szintjét. Kirajzolódik azonban az a tendencia is, hogy ez a determináltság a kombinációban szereplő erőforrások mennyiségével fordítottan arányos. *A viszonylag kevesebb erőforrást tartalmazó kombinációk jobban hasonlítanak egymáshoz, mint a termelési tényezők bőségével létrejövő kombinációk.* Utóbbiak esetében nagyobb a hatékonyság differenciáltsága. Úgy értékelhető ez, hogy *a termelési tényezők koncentrációjának növekedésével kiszélesedik a termelési szerkezet, az alkalmazandó termelési technológia, fajta stb. megválasztásával kapcsolatos döntési alternatívák köre, de fokozódik a döntések kockázata is!*

d) A kedvező gazdasági hatékonyság erőforrás-kombinációkkal való változatos összetartozása és az azonos kombinációkhoz tartozó gazdasági hatékonyság eltérései arra hívják fel a figyelmet, hogy a hatékonyság javításában az eddigieknél nagyobb szerepet kell tulajdonítani *az emberi tényezőknek.* Az erőforrás-kombinációk tudatos alakításában, az erőforrások hasznosításában, végső soron a hatékonyság növelésében, a rugalmas alkalmazkodásra képes, jól szervezett, korszerűen vezetett közösségeké a fő szerep!

Исследование занимается связью комбинаций ресурсов и экономической эффективности. Указывает на то, что в этой связи роль фактора человека является решающей. Так как для эффективности лучшей средней характерна не комбинация „из всего наилучшего как можно больше”.

Роль человека важна также и с той точки зрения, что — при настоящих экономических условиях в комбинациях, обеспечивающих благоприятную эффективность содержится свыше среднего живого труда.

Ha Önök

a ROBOTRON 4201-est választják, a haladás mellett döntenek

Ha mind szívesebben alkalmaznak kis számítógépeket, válasszák a ROBOTRON 4201-est! Minden feltételt teljesít, ami a kereskedelmi és műszaki tudományos problémák megoldásához szükséges. A nagy teljesítményű periférius készülékek lehetővé teszik különféle számítógépes rendszerek kiépítését.

A konfigurációs üzemi rendszerek és a kényelmes, felhasználásra orientált rendszerprogramok a minimumra csökkentik a ráfordításokat, amelyek az előkészítés és az üzemelés során szükségesek.

A ROBOTRON 4201-es, mint szabadon programozható berendezés, különösen alkalmas kis- és középüzemek számára. Mint az elektronikus számítástechnika egységes rendszerének része, nagyobb EDV-hierarchiákban „Bolygó” számítógépként alkalmazható.

Szívesen adunk tanácsot problémáik megoldásához.

ALKALMAZÁSI TERÜLETEK:

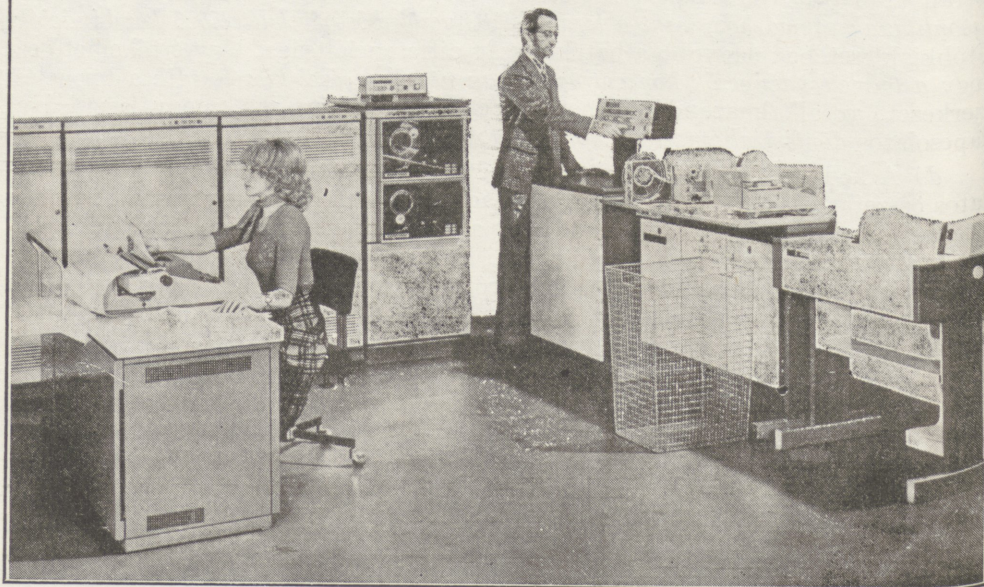
- GÉPGYÁRTÁS ÉS ELEKTROMOS IPAR
- TEXTIL- ÉS ÉLELMISZERIPAR
- KÖZLEKEDÉS
- MEZŐGAZDASÁG
- EGÉSZSÉGÜGY
- ÉPÍTŐIPAR
- BANKOK, BIZTOSÍTÓINTÉZETEK
- MÉRNÖKI IRODÁK
- FŐ- ÉS SZAKISKOLÁK
- INTÉZETEK
- TERVEZŐINTÉZETEK

robotron

EXPORT-IMPORT
Volkseigene
Aussenhandelsbetrieb der
Deutschen Demokratischen
Republik
DDR-108 Berlin,
Friedrichstrasse 61.

*

Kérjük, keressen fel bennünket a Budapesti Nemzetközi Vásár alkalmával, május 17-e és 25-e között.

A te
telepek le
telepek k
ügyelőség
nyezők é
alkalmas
rációs eg
kosított
A tejterm
végbe. K
nem rom
való ellát
len munk

A m
a vállalat
sülés rév
terjeszke
dás. A te
a termelé

A m
erőforrás
centráció
előrehalad
lomban is
megfelelő
minőségi
szektorok

A ter
ahol ez a
lódik. A s